

مهرانگیز پیراسته 09169405054

عنوان پیشنهادی طرح:

سامانه هوشمند همیار: مدل نوآورانه داده محور برای ارتقای تاب آوری اجتماعی و مدیریت مشارکتی
بحران در بستر پدافند غیرعامل

چکیده ایده:

در جهان امروز، مدیریت بحران دیگر صرفاً یک امر فنی نیست، بلکه پدیده‌ای اجتماعی، اخلاقی و داده محور است. طرح حاضر با عنوان «سامانه هوشمند همیار»، بر ایجاد یک بستر ملی برای تحلیل داده‌های اجتماعی، رفتاری و محیطی و جذب مشارکت عمومی در مراحل مختلف مدیریت بحران تمرکز دارد. این طرح با تلفیق سه حوزه‌ی کلیدی — داده‌کاوی هوشمند، پدافند غیرعامل، و تاب آوری اجتماعی — مدلی یکپارچه از «مدیریت مردم‌پایه» ارائه می‌دهد که هدف آن کاهش آسیب‌پذیری، افزایش اعتماد اجتماعی و ارتقای حس همبستگی ملی در شرایط بحران است.

اهداف اصلی طرح:

1. ایجاد یک سامانه داده محور مشارکتی برای پیش‌بینی و مدیریت بحران‌های طبیعی، زیستی و انسانی.
2. ارتقای تاب آوری اجتماعی از طریق آموزش، ارتباط دوسویه و تقویت حس مسئولیت‌پذیری شهروندی.
3. توسعه ابزارهای هوش مصنوعی و تحلیل داده‌های مردمی (Crowd Data) برای تصمیم‌سازی سریع و بومی.
4. افزایش کارآمدی پدافند غیرعامل از طریق شبیه‌سازی و تحلیل داده‌های محیطی و اجتماعی در زمان واقعی. (Real-Time).

محورهای مفهومی طرح:

1. نوآوری (Data-driven Innovation): استفاده از داده‌های خرد (Micro Data) شامل پیام‌های مردمی، شبکه‌های اجتماعی، سنسورهای شهری و داده‌های سلامت عمومی برای تحلیل لحظه‌ای وضعیت بحران.
2. تابآوری (Smart Social Resilience): طراحی الگویی که با بهره‌گیری از مدل‌های روان‌شناسی جمعی، فرهنگ بومی و سرمایه اجتماعی، به ارتقای تحمل و همکاری اجتماعی در بحران کمک کند.
3. پدافند (Social Passive Non-Intervention): تمرکز بر آموزش جامعه، افزایش آگاهی خطرپذیری، و تقویت شبکه‌های محلی به عنوان سپر انسانی در برابر تهدیدات نرم و سخت.
4. مشارکت عمومی (Public Smart Participation): طراحی اپلیکیشن یا پلتفرمی که مردم بتوانند گزارش بحران‌ها، ایده‌های پیشگیرانه و راهکارهای بومی خود را ثبت کنند و در تصمیم‌گیری محلی مشارکت فعال داشته باشند.

ساختار اجرایی طرح:

عنوان فاز	عنوان فاز	شرح مختصر
1	تحلیل نیاز و داده‌ها	شناسایی بحران‌های رایج در مناطق مختلف کشور و جمع‌آوری داده‌های محیطی، اجتماعی و جمعیتی.
2	طراحی سامانه هم‌یار	توسعه پلتفرم ملی (وب و موبایل) برای دریافت، تحلیل و بازخورد اطلاعات مردمی و سازمانی.
3	الگوسازی پدافند اجتماعی	تدوین مدل‌های آموزشی، فرهنگی و رفتاری برای جوامع محلی و نهادهای مردمی.
4	پایش و ارزیابی تابآوری	سنجد شاخص‌های تابآوری اجتماعی در سطح شهری و ملی با استفاده از داده‌های به روز.
5	آموزش و توانمندسازی بازی‌های داده‌محور	طراحی بسته‌های آموزشی تعاملی برای مدارس، شوراهای و نهادهای مردمی در قالب بازی‌های داده‌محور.

دستاوردهای مورد انتظار:

- ارتقای هوشمندی ملی در مدیریت بحران و کاهش هزینه‌های اقتصادی و انسانی.
- تقویت اعتماد اجتماعی از طریق مشارکت واقعی مردم در تصمیم‌سازی.
- تولید داده‌های بومی معتبر برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی شهری و ملی.
- ایجاد بانک ملی تابآوری اجتماعی برای رصد و پایش وضعیت استان‌ها.
- الگوسازی برای دیپلماسی تابآوری در سطح منطقه‌ای و اسلامی.

جنبه‌های انسانی و اخلاقی طرح:

- احترام به کرامت و حریم خصوصی کاربران.
- تأکید بر عدالت داده‌ای؛ یعنی توزیع برابر دسترسی به ابزارهای هوشمند در مناطق محروم.
- استفاده از رویکرد اخلاق داده (Data Ethics) در تحلیل و ذخیره‌سازی اطلاعات.
- تقویت اعتماد دیجیتال و کاهش شکاف فناورانه در جامعه.

نتیجه‌گیری:

طرح «همیار» تلاشی است برای تبدیل مدیریت بحران از یک فرایند دستوری به یک جریان مشارکت‌محور، داده‌پایه و اخلاق‌مدار. این رویکرد می‌تواند الگویی بومی و در عین حال جهانی برای ایران در عرصه‌ی پدافند غیرعامل اجتماعی و تابآوری ملی باشد.

وازگان کلیدی:

پدافند غیرعامل، تابآوری اجتماعی، نوآوری داده‌محور، مشارکت عمومی، مدیریت بحران هوشمند